

OTU JIKOTARA
UWA

U
N
U
N
U
N
U
N

N'

ICHAFU

OTU JIKOTARA UWA

**Ihe Onyennyocha Kwuru:
Ihe dị ebe a bụ etu ihe siri Kwurū
n'ọnwá ise n'afọ 1996**

A Translation of "The Beijing Declaration and Plan of action"
Into Igbo

OTU JIKOTARA UWA N'ichafu

ETU OTU JIKOTARA UWA SI ARU ORU

1

Otu Jikotara Uwa bu otu nke otutu obodo nweere onwe ha di nime ya - o bughi goomenti na-achi uwa. O debere usoro a ga na-eso were edozi okwu maobu otutu nsogbu dinu, ma uzo a ga na-eso na e tinye anya na nsogbu obula gbasara uwa dum.

O naghị eti iwu dika otu ulo nzuko nke ndinnochite anya nke obodo. Ma nime otutu ulo nzuko ma n'ihu ulo nke Otu Jikotara Uwa, ndi nnochite anya nke otutu obodo niile di n'owa - ma ndi ukwu ma ndi nta, - ndi ogalanya ma ndi ogbenye, nwegara otutu usoro ochichi di icha icha ma udi obodo di icha icha - nwere ike ikwu okwu ma itunye akwukwo n'iche gbasara iweputa usoro a ga na-eso were achi uwa. Afo 1995 bu mgbe otu a gbara afo iri ise.

Otu Jikotara Uwa nwere mbanaga isii, e deputara n'okpuru ebe a. Ha dum du n'Isi Ulooru nke otu Jikotara Uwa na New York, beere so nani Uloikpe nke Uwa Niile, nke di na Hague n'obodo Netherlands.

Ogbako Oha nke a na-ewere mgbe ufodu dika ihe yibenasiri otu nzuko ndi nnochite anya nke uwa bu ya bu isi maka itu atumatu.

A nochitere anya Ndi Otu Obodo nari na iri asato na ise nime ya, biakwasị nke obula me ha nwere nani ike itunye ofu akwukwo. A na-emechi okwu n'iche a tufighi atufi site n'iche ndi ka n'onuogugu kwadoro. A na-ebi okwu di mkpa site na nkwado ebo abuo nime ebo ato.

Ogbako a na-enwe nzuko ha bido n'etiti onwa Iteolu n'afo ruo n'etiti onwa iri na abuo n'afo; a na-enwe nzuko puru icha maobu nke dara mberede mgbe o di mkpa. Mgbe Ogbako Oha anaghi enwe nzuko, otutu obere otu di icha icha na-aruru ya oru.

ndị ọzọ ịrọrọ na ha ịyọ ọrụ afo abuo. Ihe ọbụla e kwuru a ga-eme ga-enweriri nkwaado mmadu itoolu; nani ewepu mgbe ọ bu ihe gbasara usoro e so eme ihe, o nweghi mgbe a ga-eme ihe ọbụla ma ọ buru na ofu nime ndi otu okputorokpu atunye akwukwo ikwusi ime ihe ahụ (a na-akpo ya "nkwusi").

Mgbe ebutere Otu a okwu gbasara egwu idi n'ụwa, ihe izizi ọ na-eme bu igwa ndi ọ gbasara ka ha gaa dozie okwu ahu site n'uzo udo. Otu a nwere ike itinye aka n'idozi Okwu ahụ maobu weputa usoro maka idozi okwu. O nwere ike iziga ndi ga-eme ka udo di ka e were ghara inwe ogbaaghara. O buru na ogu adaa, Otu a na-agba mbọ ka a kwusi inu ogu. O nwere ike iziga ndi ga-eme ka e nwee udo n'ebe ogbaghara di, site na nkwekorita ndi otu ọ gbasara, ka ebelata nsogbu biakwasị gboo ogu. O nwere ike ime ka e mee ihe o kwuru site n'ime ka e nwee mmapu n'uzo akụ na uba ma ime ka e jikoo aka buso agha.

Otu a na-ezigara Ogbako Oha atumatu maka onye ga-abu Odeakwukwo Oha na maka nnabata Ndi Otu ohuru n'otu Jikotara Uwa.

Otu Akụ Na Uba Na Mmekorita.

Site n'ike Ogbako Oha nyere ya, Otu Akụ Na Uba Na Mmekorita na - ekpokoba oru gbasara akụ na uba na mmekorita nke Otu Jikotara Uwa ma nke otutu otu di iche iche nke Otu Jikotara Uwa. Otu a nwere ndi otu mmadu iri ise na anọ. O na-enwe nzuko n'opeka ya buru ofu ugbo n'afo. Otu n'ihe a na-emenaa yabu nzuko bu inwe nzuko nke ndi "Ministers" maka itinye onu n'okpurukpu otutu ihe gbasara akụ na uba na mmekorita.

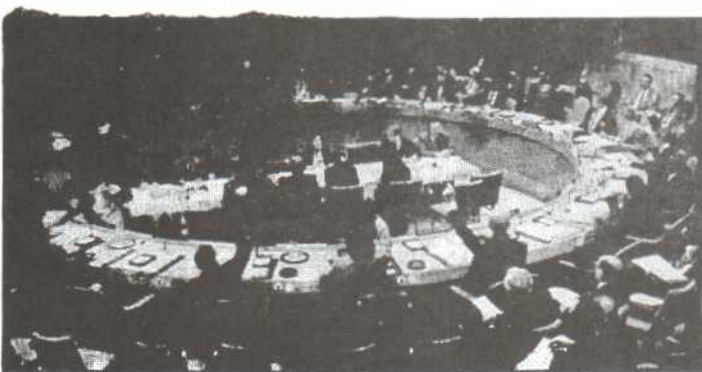
Otu a na-atuputa atumatu biakwasị na-enelu anya n'otutu ọrụ e nwere maka ikwalite agamnihu n'uzo akụ na uba nke otutu obodo n'emepe emepe, ma ikwalite inwe nsopuru n'ihe gbasara ike iwu nyere mmadu, igbasa uru sitere n'ebe uzo imuta ihe ohuru na izoputa ihe ohuru, ma ikwalite uwa ijiko aka onu n'otutu ihe gbasara ulo obibi, jtu alo maka ngwuru ma ibelata omume aruru ala.

Ogbako Oha nwere ike itunye onu biakwasị tụtuta atumatụ n'ihe niile dị nime Akwukwọ Iwu nke Otu Jikọtara Uwa. O nweghi ike imanye obodo obula ka o mee ihe obodo ahu achoghi; mana atumatụ ya nọ ka ihe uwa niile chere. Ogbako Oha na-eweputa usoro a ga-esi na-eme ihe biakwasị na-ekwu otutu oru Ndi Odeakwukwọ nke otu Jikọtara Uwa ga na-arụ; o na-ahụ maka oru agamnihu biakwasị na-ekwu nke a ga - eme n'ihe gbasara nkwardobe maka inweta ego na iri ego nke Otu Jikọtara Uwa, ma ihe gbasara oru ikpa udo. Ebe o bu na o nọ n'etiti n'ihe gbasara oru nke otu Jikọtara Uwa, Ogbako Oha a na-anata akwukwọ si n'aka mbanaga ndi ozo n'egosi etu oru si aga, o na-anabata Ndi Otu oheru biakwasị na-aroputa Odeakwukwọ Oha nke Otu Jikọtara Uwa.

Otu Nchekwata

Akwukwọ Iwu Nke Otu Jikọtara Uwa - nkwekorita nke otutu obodo na ibe ha - mere ka o buru iwu na Obodogasi ga na-esoro uzọ udo n'edozi esemokwu. Ha ga na-ezere imewa ibe ha maobu iji aka ike meso obodo ndi ozo, biakwasị ha nwere ike i bugara Otu Nchekwata esemokwu ka ha tinye ya onu.

*O bu oru
Otu Nchekwata
nke Otu
Jikọtara
Uwa ihu na e
nwere udo na
nchedo.*

Otu a bu ya bu mbanaga Akwukwọ Iwu nyere ike ihu maka udo na nchedo. E nwere ike ikpo nzuko ha mgbe obula, mgbe obula egwu di. O bu iwu na Ndi Otu Obodogasi di n'otu Jikọtara Uwa ga-eme ihe Otu Nchekwata kwuru.

6

Ha di ndi otummadu iri na ise di n'Otu a. Ise nime ha - China, France, Russia, United Kingdom na America - bu ndi otu okputorokpu. Ogbako Oha na - aroputa mmadu iri

Ihe bụ ihe e bu n'isi were nwee OTU JIKOTARA UWA bụ ka e were nwee udo n'uwa. Otu Jikotara Uwa enyela aka n'idozi okwu n'esere obodo na ibe ha, ime ka nsogbu belata, ikwusi ogbaaghara ma ime ka a kwusi ilu oyu. O ruola oru di iché iché tara akpu n'ihe gbasara idozi okwu ka udo were di, igbo oyu ma oru ebere. Site na nke a o ruola nnukwu oru n'ihe gbasara idozi ufodu nime otutu ogbaaghara tara akpu n'otutu afo gafere agafe n'adighi anya.

Foto Nke Otu Jikotara Uwa.

Ndi oru Otu Jikotara uwa n'afu na e nwere udo ebe ogbaaghara di n'kauziri ndi mmadu etu e si ebugbasi ogbunigwe. N'uwa e nwere ogbunigwe onuogugu ha bidoro n'ihe dika nde iri asato na ise ruo nde nari.

Uzo o si aru di iché iché: otu Nchedo ikwu si ka udo di biakwasi kwuo usoro a ga-eso were dozi okwu --- Otutu ezigbo ulo oru maka Odeakwukwo Oha --- otutu ihe nke e meghi ka oha mara o ji nwayo n'eme n'okpuru ka udo were di --- iziga otu nchoputa --- otu ndi ga-aga hu ihe a na-eme maobu ndi ogbo oyu si otutu obodo di nime ya.

Ka mgbe 1948, Otu Jikotara Uwa egboola ogu n'ebe kariji iri ano - iri abuo na asaa nime ha bu ka mgbe 1988. Ndi agha onuogugu ha kariji puku nari asaa na okara aruolara Otu Jikotara Uwa oru ka mgbe 1948, biakwasi ndi oru udo onuogugu ha kariji ofu puku na nari ano nwuru n'iru oru udo. Otutu puku ndi mmadu abughi ndi agha a arukwuorola Otu Jikotara Uwa oru

...nime Africa

Ihe kariji mmadu puku nari ato nwuru biakwasi ihe kariji mmadu nde ise ka aguu gara igbu n'ihu oyu nke malitere

Otu Nchukwa.

A malitere Otu Nchukwa ka e were hụ na ọtụtụ Gọmentị n'ahụ maka ichi ọtụtụ Ala a Na-eledo Anya gbara mbọ n'uzọ zuru oke ikwadobe ha maka ichi onwe ha maọbụ inwere onwe ha. N'afọ 1994 ka e mechiri isi ọrụ ihe gbasara ichukwa obodogasi Enwerebeghi Onwe Ha, mgbe Otu Nchedo dokara akwukwọ Nkwekorita maka Iledo Anya nke gbasara olu ikpezụ nime ọtụtụ Ala A Na-eledo Anya Otu Jikotara Uwa nwere n'izizi onugugu ha di iri na ofu - Ala A Na-eledo Anya a na-kpọ Pacific Islands (Palau), ndi America n'achi. Ala niile A Na-eledo Anya achiwala onwe ha maọbụ na ha enwerela onwe ha, site n'inogoro onwe ha n'otu n'otu maọbụ site n'iji ha na obodogasi nweregoro onwe ha didebere ha nso. Site na mmezi ọtụtụ iwu ha ji a nọ nzuko, Otu Nchukwa ga na-enwezi nzuko ugbua mgbe ọbula ọ di mkpa ka ha nwee nzuko.

Uloikpe Uwa Niile

Uloikpe Uwa Niile (a na-akpokwasị ya Uloikpe Uwa) bụ ya bụ isi mbanaga nke otu Jikotara Uwa n'ihe gbasara ikpe ikpe. Ha na-adi ọkaikpe iri na ise ndi Ogbako Oha na otu Nchukwa ọputara.

Nani obodogasi nwere ike ibugara yabụ Uloikpe okwu. O buri na obodo ọbula achoghi isonye n'ihe a na-eme iwu ejighi ya (beere so nani na e nwere nkwekorita puru ichi), mana o buri na o kwenyere, iwu ji ya na o ga-eme ihe Uloikpe jiri bi okwu.

Ndi Odeakwukwo

Ndi Odeakwukwo na-aruru mbanaga niile nke otu Jikotara Uwa ọrụ biakwasị n'echukwa ọtụtụ ọrụ nke ndi mbanaga ahụ n'aru. Site n'iji ndi otu ọrụ ya ruru mmadu puku iteoolu, narụ ọrụ n'IsiUloru ma akuku uwa niile, o na-arụ ọrụ nke otu Jikotara Uwa kwa ubochi. Onyeisi Ndi Odeakwukwo bụ Odeakwukwo Oha. Ndiuru bụ n'otutu obodo ruru nari na iri asaa ga-esiri nweta ha.

obodo zoro nke mere ka e soro uzo udo were nwee Goomenti nke ohuru.

...nime Asia

Otu Jikotara Uwa di n'isi ihe mere ka ndi Iran na ndi Iraq kwusi ogu ha lurogo afo asato. O bu site na mbo otu nchedo na Odeakwukwo Oha gbara maka idozi okwu mere ka a kwusilata ilu ogu n'afọ 1988 biakwasị mee ka obodo abuo ahụ kwenye n'atumatu maka udo nke Otu Jikotara Uwa tuputara n'afọ 1987. Ndi Otu Ileta Etu Ihe Siri Ga nke Otu Jikotara Uwa weputara maka Iran na Iraq nke mmadu nari anọ di nime ya, bu ha ledoro anya na nkwasị ogu na ikpoghachi ndi agha azu nkeozo ha nogidere n'ebe ahụ ruo afọ 1991.

N'Afghanistan, mkparita uka nke were afo isii tutu e nwee nkwekọrịta n'etiti Afghanistan, Pakistan, Soviet Union na America n'afọ 1988 maka ikpoghachi ndi agha ala ozo na isepu aka n'ihe gbasara ala ndi ozo bu mgbaejozi nke Odeakwukwo Oha ruu yabu oru. Mgbe nke a mesiri Otu Jikotara Uwa zigara ndi Oledo Anya a na-akpo Ndi Otu Ulooma nke Otu Jikotara Uwa n'Afghanistan ma Pakistan. Ndi Soviet Union lusiri oru gbasara ikpoghachi ndi agha ala na n'afọ 1989 dika etu e siri kwu. Odeakwukwo Oha na onye mgbaejozi ya na aruriri oru maka inwe udo n'Afghanistan.

Otu Jikotara Uwa nyere aka e were nwee ike kwusi ogu a luru afo iri na abuo na Cambodia. Odeakwukwo Oha na-agba mbo ehi otutu afo maka inwe udo. E nwere nkwekọrịta n'afọ 1991, site n'ibinye aka n'akwukwo nke nkwekọrịta ka e were kwusi ogu werekwasi kwadobe ala ahụ maka itunye akwukwo maka irọputa ndi ga-achi achi. Otu Nkwadobe ochichi nke Otu Jikotara Uwa weputara na Cambodia ka e mere ka o fu na a kwusiri ogu, napu ndi na-ali ogu ngwaagha, kpoghachie ndi gbagara obodo ozo n'ihia agha, biakwasị ruo oru gbasara isoro uzo kwu oto roputa ndi ga-achi achi. Itunye akwukwo maka izoochichi nke e mere n'afọ 1993 mere ka e soro uzo udo nwee Goomenti nke ohuru.

n'ala Somalia n'afọ 1991. Otu Jikọtara Uwa nyere aka iji were hụ n'akwusiri agụụ na ikpochapụ ndị mmadụ bjakwasị kwụsị ogbugbu igwe mmadụ. Uzo ọrụ abụo nke Otu Jikọtara Uwa malitere na Somalia siri ọnwụ ka e mee ka udo chighata. chedokwasi ibute ihe enyemaka na ọrụ ebere, bjakwasị mee ka mmadụ dum n'obodo ahụ chegharia were kpaa maka udo. Mgbe otu Jikọtara Uwa hụrụ na ndị otu di iche iche n'alu ọgụ n'ala Somalia achoghi udo, ndi agha Otu Jikọtara Uwa kwaara ngwongwo ha pụọ n'ala ahụ n'afọ 1995. Otu di iche iche nime Otu Jikọtara Uwa n'arụ ọrụ, n'ebe ihe siri ike, iji were nye aka ka e were nwee agamnihu.

N'afọ 1992, ndi ọrụ Otu Jikọtara Uwa n'Angola ledoro anya iji hụ etu ndi Gọmentị Angola na otu a na-akpọ Otu Obodo maka Angola Inwere Onwe ya kpam kpam (a naakpo ya UNITA) siri dowe nkwekọrịta ha binyere aka n'akwukwọ maka udo n'afọ 1991. Ndi ọrụ otu Jikọtara Uwa kirikwara etu e siri tūnye akwukwo maka jirọputa ndi ga-achị achi, ha kwuru na ihe gara nkeoma. N'agbanyeghi ihe ndia, UNITA ekwenyeghi na itūnye akwukwọ gara nkeoma, n'ihu ya ha malitekwa ọgụ. Mbọ ndi obodo ọzọ maka idozi okwu n'esenụ ma enyemaka nke Otu Jikọtara Uwa, mere ka e nwee nkwekọrịta ohurū maka udo n'afọ 1994, a na-akpọ Nkwekọrịta nke Lusaka. Ka mgbe 1995, Otu Jikọtara Uwa malitekwar a otu ohurū n'eleba anya n'etu e siri were nkwekọrịta ahu me ihe bjakwasị n'akwalite ncheghari na mgbaghara n'ala ahụ, nkeozo otutu otu di nime otu Jikọtara Uwa n'agariji n'ihu n'inye aka n'agbanyeghi n'aluola ọgụ a ihe ha ka afọ iri abuo.

Otu Jikọtara Uwa nyere aka e were nwee udo na Mozambique. N'afọ 1992, e zigara Ndi ọrụ nke Otu Jikọtara Uwa na Mozambique (a na-akpọ ndi ọrụ ahụ ONUMOZ) iji nye aka ka ahụ na e mezuru nkwekọrịta nke Gọmentị na otu a na-akpọ Mozambique Ndi Ekwenyeghi.

ONUMOZ lebara anya n'etu e siri debe nkwekọrịta maka ikwusị ọgụ, lebakwa anya n'etu e siri kpos a ndi n'alu ọgụ, bjakwasị hụ na ihe n'aga nkeoma n'ihe gbasara ọrụ ebere ma igwuputa ogbunigwe e niri n'ala, nkeozo n'afọ 1994 ha lebakwara anya n'itūnye akwukwọ nke izizi e nwere maka jirọputa ndi ga-achị achi nke otutu otu ndoro ndoro ochichi

ndị agha si ala dị iche iche biakwasị so ụzọ obula dị mkpa ịji hụ na ndị ahi ahụ lịturu. Mgbe America duuru ndị ahi si ala dị iche iche were bata, Onyeisiala gbapuru agbapu loghachiri na Haiti n'afọ 1994. N'afọ 1995 Ndi Otu Jikọtara Uwa zigara maka inwe udo na Haiti bu ha ka ndi ahi si ala di iche hapuziiri ihu na udo di n'ala ahi.

... nime ala Bekee

Otu Jikọtara Uwa luru oru nke ukwu ịji hụ na a kwusiri ogu a na-ahụ n'obodo a n'akpobu Yugoslavia biakwasị hụ na e belatara ahuhu umu mmadu n'ata. Iji nye aka ka a hụ na e nwere udo, Otu Jikọtara Uwa mabiri n'afọ 1991 ibuga ngwa agha n'ala ahi, n'otu aka ahi Odeakwukwo Oha na onye mgbajezi ya nyere aka ka a hụ na e doziri okwu n'esenu. Bido n'afọ 1992 ruo n'afọ 1995, ndi agha nke Otu Jikọtara Uwa o bu oru ha ihu na udo di gbara mbu hụ na e nwere udo na nchedo na Croatia biakwasị nye aka n'ichedo ndi mmadu abughi ndi ahi n'obodo Bosnia na Herzegovina, biakwasị nye aka n'iji hụ na obodo a na-akpobu Yugoslav Republic nke Macedonia esoghi banye n'ogu ahi a na-ahụ. Ndi oru Otu Jikọtara Uwa n'afu maka udo ma ndi otu ozoga nke Otu Jikọtara Uwa nyeere ndi mmadu ruru nde anọ aka.

Site na nkwekọrị, naka udo e nwere na Dayton - Paris n'afọ 1995, ndi oru Otu Jikọtara Uwa foronu n'obodo a na-akpobu Yugoslavia n'agari n'ihu ifu na udo di, n'otu aka ahi ndi oru ndi ozo nke Otu Jikọtara Uwa n'agari n'ihu n'inyere ndi mmadu aka.

... na Middle East

Ebe a na-akpo Middle East na-ebu otu Jikọtara Uwa nri n'afọ. N'afọ 1948, ndi ahi o bu oru ha ihu etu ihe si aga, aha ha bu, Otu Iledo Anya maka Inwe Udo (e nwere ike jkpo ya UNTSO) nke otu Jikọtara Uwa lelulu anya na

nkwusi ogu Otu Nchedo kwuru ka e nwee mgbe ndi Arab na ndi Israel malitere ogu izizi. Oru ndi UNTSO n'agbanwo, mana ndi ahi n'eleru anya etu ihe si aga noriri n'ebe ahi, n'enye aka ihu na a na-emenyulata oku n'agba n'akuku uwa ahi.

... n'ala Americagasi

Otu Jikọtara nyere aka e were dozie nsogbu dị n'ebe a na-akpo Central America. Bido n'afọ 1989 ruo afọ 1992, Ndi Otu Ileta Etu Ihe Siri Ga nke Otu Jikọtara Uwa na Central America (e nwere ikpe ikpe ọtu ahụ ONUGA) nyochara ọtụtụ nkwa obodo ise na Central America kwere maka inwe udo. Otu a nyekwara aka n'ichusa ihe dika mmadu puku iri abuo na abuo ndi otu Nicaragua na-alu ogu (a na-akpo "contras") ndi buru ngwa agha ha bugara ONUGA n'afọ 1990. Otu ozo nke Otu Jikọtara Uwa ledoro anya n'itunye akwukwo na Nicaragua n'afọ 1990 - nke a bu itunye akwukwo izizi Otu Jikọtara Uwa lebara anya n'obodo nweregoro onwe ya.

N'EL Salvador, Odeakwukwo Oha nyere aka idozi okwu n'esere Goomenti na ndi Farabundo Marti National Liberation Front (FMLN) iji me ka ogu ha lugoro afọ iri na abuo kwusi. O bu okwu ahu o doziri mere ka Goomenti na FMLN nwee nkwekọrịta n'afọ 1992, nke mere ka e nwee ngbaghara na udo n'ala ahụ. Ndi otu Ileta Etu Ihe Siri Ga nke Otu Jikọtara Uwa n'EL Salvador huru na e mezuru ihe niile ndi niile ahu n'eseokwu kwekọrịta biakwasị lebakwa anya n'etu e siri tunye akwukwo n'afọ 1994 maka iroputa ndi ga-achi achi.

Na Guatamela, Otu Jikọtara Uwa doziri okwu n'esere Goomenti na ndi National Revolutionary Unity nke Guatamela, n'ihiozokwu a ka e jiri nwee nkwekọrịta n'afọ 1994 nke mere ka ogu a lugoro afọ iri atọ kwusi. Nkeozo n'afọ 1994, Otu Jikọtara Uwa weputara otu ga-ahụ maka Ichoputa Na E Nwekworo Nsoyuru maka Ike Iwu Nyere Mmadu na Guatamela. Otu Jikọtara Uwa n'enyeriri aka n'idozi okwu n'esenu ka e were nwee nkwekọrịta zuru oke maka inwe udo.

N'afọ 1990, Otu Jikọtara Uwa lebara anya n'etu e siri tunye akwukwo oha na eze maka iroputa ndi ochichi na Haiti. Mgbe ndi ami kwatusiri Goomenti n'afọ 1991 nke mere ka Onyeisiala gbalaga obodo ozo, Otu Jikọtara doziri okwu ahụ e were nwee nkwekọrịta nke mere ka e nwekwu ochichi oha na eze n'ala ahụ. Mgbe ndi isi ndi ami emeghi ihe e kwekọrịta, Otu Nchedo nye ike n'afọ 1994 ka e kpokoba

*Odeakwukwọ
Ọha
nke Otu
Jikotara
Ụwa Boutros
Kofi Annan.*

Foto nke Otu Jikotara Ụwa.

Orụ Odeakwukwọ Ọha

Odeakwukwọ Ọha na-arụ orụ dị oke mkpa n'ihe gbasara ihụ na udo dị. site na ya onwe ya ịga ma ya iziga ndị nnochite anya ya maọbụ otugasi maka ọtụtụ ihe a chorọ ime a kapịbara ọrụ, dika ikparịta ụka mọbụ ichọputa ihe bụ isiokwu. Odeakwukwọ Ọha nwere ike ime ka Otu Nchedo mara ihe ọbụla nwere ike ibute ọgbaghara na nsogbu n'ụwa. N'idozi ọtụtụ okwu n'esenu, Odeakwukwọ Ọha nwere ike isi n'aka "ndi e nwere nsopuru n'ebe ha no" dozie ihe n'esenu, maọbụ were "nwayọọ nwayọọ n'emeghi ka oha mara" dozie okwu n'esenu. N'ọtụtụ afọ n'adighi anya gafere agafe, Odeakwukwọ Ọha n'agba mbọ nke ukwu site n'uzo "iji nwayọọ nwayọọ gbochie nsogbu" - ọtụtụ mbọ a na-agba ka esemokwu ghara imalite maọbụ gawa n'ihu maọbụ gbasaba.

N'ọtụtụ oge, Odeakwukwọ Ọha bụ ya bụ na nsogbu adaputaghị maọbụ na e nwere nkwekọrịta maka udo.

Ikwasịa Ngwaagha

Ikwasị izoputa na imeputa ngwaagha biakwasị hụ na e kpochapụrụ ngwaagha niile bụ ihe n'ebu Otu Jikotara Ụwa nri n'afọ. Otu Jikotara Ụwa bụ ya bụ e be ọtụtụnzụ maka ikparịta ụka maka ikposịa ngwaagha, iweputa atumatụ ma imalite ọtụtụ orụ nchọputa. E nweela ọtụtụ mkparịtaụka nke obodo na ibe ha nke si n'aka ọtụtụ otu di n'ụwa dika Ọgbakọ maka Ikposịa Ngwaagha, nke n'enwe nzukọ kwa mgbe kwa mgbe na Geneva.

Otu izizi maka ifu na udo di, a na-akpo Otu Mberede Maka Oru Ike nke Otu Jikotara Uwa bu oge e nwere nsogbu na Suez n'afọ 1956 ka a malitere ya. O bu yabu otu huru maka una ndiagha si Britian, France na Israel biakwasị hu na e nwere udo. Mgbe a lusi ogo nke afọ 1973, e zigara otu abuo n'ahu n'ewere udo na Middle East. Otu Mberede nke abuo nke otu Jikotara Uwa ngoro na Sinai ruo afọ 1979, mgbe ndi Egypt na ndi Israel jiri binye aka n'akwukwo nkwekorita maka inwe udo. Otu N'ahu maka Igbo Ogo nke Otu Jikotara Uwa nwere e zubeere oru n'afọ 1974 n'ahu na e chedoro ebe e debere dika Onyeagafela di na Golan Heights n'etiti ndi agha nke Israel na nke ndi Syria. Otu Ndi Agha Ga-arụ Oru Nwaobere Oge nke Otu Jikotara Uwa n'obodo Lebanon weputara n'afọ 1978 nyere aka n'inwe udo na mgbada Lebanon biakwasị hu na e chedoro ndi obodo.

Nime na ha na-arụ otutu oru maka inwe udo. Otu Jikotara Uwa na-agbakwasi mbo mgbe dum ka afu na e nwere udo na Middle East. Akuku nari abuo na iri anọ na abuo nime mmechi okwu nke Otu Nchedo n'afọ 1967 (yabu Security Council Resolution 242 (1967) ma akuku nari ato na iri ato na asato nime mmechi okwu nke Otu Nchedo n'afọ 1973 (yabu Security Council Resolution 338 (1973) dotara otutu usoro zuru oke a ga eso were nwee ezigbo udo biakwasị buru ihe a ga-agbado ukwu were dozi okwu n'esenu kpam kpam. Site na nkwekorita ndi Israel na Otu Maka Igbatopy Palestine (yaabu Palestine Liberation Organization) nwere n'afọ 1993 na 1994. Onyenchukwa nke Otu Jikotara Uwa na-eleru anya n'enyemaka niile Otu Jikotara Uwa n'enye maka mmepe nke ndi Palestine no na Gaza ma West Bank.

Otutu Oru Ndi Ozo

N'isi mbido afọ 1996, ndi otu n'ahu n'enwere udo nke Otu Jikotara Uwa no n'otutu ebe e nwere nsogbu: n'ebe onyeagafela di n'etiti obodo India ma obodo Pakistan n'Ebo Jammu ma Kashmir (UNMOGIP, a malitere n'afọ 1949); na Cyprus (UNFICYP, 1964), n'oke ala Iraq ma Kuwait (UNIKOM, 1961); na Western Sahara (MINURSO, 1991); na Georgia (UNOMIG, 1993); na Liberia (UNOMIL, 1993), ma na Tajikistan (UNMOT, 1994).

ndorọ ndorọ ọchichi obodo - abawanyego biakwasị mee ka ọtụtụ ike a E kwuputara bụrụ ihe jidere onye ọbụla. Akwukwọ atọ a bụzi Akwukwọ Uwa Dum N'Ihe Gbasara ọtụtụ Ike Iwu Nyere Mmadu, ihe a ga na-agbakwasa ukwụ biakwasị bụrụ ihe obodo ni ile ma mmadụ niile ga--eburu nisi imezu.

Otu Jikọtara Uwa nyere aka n'imechi isi okwu n'ihe gbasara ọtụtụ nkwekọrịta ndị ọzọ metụtara ọtụtụ obodo - ihe gbasara ọtụtụ ike iwu nyere ụmụnwai, nkewa oji na ocha, ọtụtụ ike iwu nyere ụmụntakiri ma ọtụtụ ike ndị ọzọ.

Otu Jikọtara Uwa weputakwaaziri ọtụtụ ihe maka ikwalite ọtụtụ ike iwu nyere mmadụ. Onye Commissioner nke Otu Jikọtara Uwa n'ahụ maka otutu Ike Iwu Nyere Mmadu n'ahụ na ọtụtụ ọrụ niile Otu Jikọtara Uwa n'arụ maka ọtụtụ ike iwu nyere mmadu n'aga nkeoma, n'ahu na e mebighi iwu. n'enyochaa chọpụta nmegbugasi biakwasị n'afu na ya na ọtụtụ Gọmentị n'enwe mkparita ụka.

Otu nke Otu Jikọtara Uwa N'ahụ Maka Ọtụtụ Ike Iwu Nyere Mmadu bu ya bụ nanị otu metụtara gọmeti na ibe ha n'ahụ maka ikpọ nzukọ ọha na eze n'ihe gbasara mmetọ ọtụtụ ike iwu nyere mmadụ ebe ọbụla ụdi ihe ahụ daputara n'ụwa. O na-enyocha etu ọtụtụ obodo si eme n'ihe gbasara ọtụtụ ike iwu nyere mmadụ biakwasị na-anabata mkpesa maka emeghikaekwuru n'ihe gbasara ike iwu nyere mmadụ. E nwere ndị odeakwukwọ pụrụ iche nke Otu a n'enyocha etu ihe siri kwurū n'obodo ụfọdụ n'ihe gbasara ọtụtụ ike iwu nyere mmadụ.

Ọtụtụ ndị ọrụ Otu Jikọtara Uwa n'enyocha etu ihe siri kwuru na Haiti ma Guatemala n'ihe gbasara isopurū ọtụtụ ike iwu nyere mmadụ. E nwere ndị otu rurū ụdi ọrụ ahụ n'El Salvador bido n'afọ 1991 ruo 1995.

Ikwuru Onu onye ma Inwere Onwe

Okpurukpu ike - ikwuru onu onye maobu ike nke ndi mmadu maka ichi onwe ha - bu okpurukpu ihe e bu n'isi mgbe e binyere aka n'akwukwọ Iwu nke Otu Jikọtara Uwa. Taata, o bụrụla ezie n'ọtụtụ ala ndi ọzọ a na-achibu gboo.

Na Nkwekorita n'ihe gbasara Nkwusi Ikposita Ngwaagha nke Ikuku ojoo, nke obodo nari na iri asato binyere aka n'akwukwo na ya obodogasi nwere ngwaagha ikuku ojoo kwenyere na ha agaghi e bunye obodo ozo ngwaagha ikuku ojoo ahu bjakwusi kwe nkwa na ha ga ekposia nke ha nwere; obodogasi enweghi ngwaagha ikuku ojoo kwekwuru nkwa na ha agaghi emebe maobu goro ngwaagha ikuku ojoo. Nke e mere site na nkwaado nke Otu Jikotara Uwa, e jiri Nkwekorita ahu ruwa oru n'afọ 1970. Nnukwu ihe mere n'afọ 1995 maka jganihu n'ihe gbasara nkwasị nmeputa ngwaagha mgbe ogbako e nwere maka itule etu ihe siri kwuru mere ka e kwuo na a ga-eji Nkwekorita aru oru mgbe dum.

E nwere otutu nkwekorita ndi ozo e nwere nke mabiri ilele ngwaagha ikuku ojoo ohyuru n'ikuku ka a mara na o ga-arukwo oru, n'elu maobu na mmiri; (1963) mmabi inwe ngwaagha ikuku ojoo n'okpontiintu eluigwe (1967), na mmiri ma oke osimiri (1971); mabidoro nzuputa, mmeputa na ndobe ngwaagha ga-egbu ihe obula nwere ndu (1972) ma ngwaagha nke n'agbaru ihe (1992); belata onuogugu ndiagha n'ala Bekee (1990); ma mmabi maobu ekweghi ka onye obula were ngwaagha n'eme ihe masiri ya.

3. IHE OTU JIKOTARA UWA N'EME MAKa IKPE NKWUMOTO

3

Otu Jikotara Uwa na-eme ihe E kwekoritara maka ikpe nkwmoto nhatanha, maka onye obula ma ndi mmadu mgbe ojiri malite. Dika ofu nime otutu oru izizi ya Otu Jikotara Uwa dotara otutu lke Uwa Kwuru Ka Mmadu Nwee, oke ihe e kwuputara n'ihe gbasara otutu ike iwu nyere mmadu ma otutu ohere nke mmadu dum ma nwoke ma nwanyi kwesiri inwe - ike inwe ndu, ohere ma inwe obodo, ike icha echuche etu masiri onye, ike isoro ihe mmuo onye gwara ya ma okwukwe, ma otutu ike ndi ozo.

Ogbako Oha nabatara ihe Ahu E kwuputara ka onwa nke iri na abuo n'afọ 1948 di iri, ubochi a na-elota kwa afọ dika Ubochi Maka Ike Iwu Nyere Mmadu. Nkwekorita abuo e nwere n'afọ 1966 - ofu bu ike iwu nyere maka aku na uba, mmekorita ma omenala ma otutu ike ozo maka oha na eze ma

akwukwo, ha garu ebe a na-atunye akwukwo n'ebo niile ahu, ledoro anya na ngukọ mmadu ole tunyere akwukwo. Site na nke a ha were nwee ike kwuo na nroputa ahu gara nkeoma

*Ntunye akwukwo
mgbe Otu
Jikotara Uwa
ledoro anya n'EL
Salvado nyere
mmukwu aka
n'ime ka e nwee
mgbaghara n'ala
ahu.*

Ka mgbe afọ 1992. Otu Jikotara Uwa nyekwasiri aka n'uzo tara akpu n'ikwadobe ma inwe itunye akwukwo maka ndi ochichi n'obodo onuogugu ha ruru iri isii.

Nkewa Oji Na Ocha Na South Africa

N'ihe kariri afọ iri atọ. Otu Jikotara Uwa busoro agha site n'igba egbe onu megide nkewa ocha na oji na South Africa. Agha a, nke ihe so na ya bu imabi ilebe ngwaagha na inwe iwu medidere nkewa n'ihe egwuregwu, nyere aka e were nwee Gọmentị oha na eze roputara, ntunye akwukwo nke izizi, ndi South Africa niile soro me.

Ndi otu Iledoro Anya nke Otu Jikotara Uwa no na South Africa nyere aka mgbanwo biakwasị ledoro anya mgbe a na-eme nroputa ndi ga-achinu. Site na mmalite Gọmentị nke oha na eze ma oji ma ocha roputara, nkewa nime South Africa a laala mmuo.

Iwu Metutara Otutu Obodo

Otu Jikotara Uwa enyela aka nke ukwu n'ihe gbasara igbasa maka inwe nhatanha n'ebe ihe gbasara iwu di n'obodo obula site n'izoputa ma ikpokoba iwu metutara otutu obodo

N'afọ 1960, Ogbakọ Qha nabatara Nkwekọrịta E Kwuputara maka Inye Otutu Ala A N'achi Achi Ike Inwere Onwe Ha, nime nke a ekwuputara na ọ dị mkpa ka e mee ọsọsọ ka ala ọbụla nwere onwe ya ka mgbe ahụ, ihe dika obodo a na-achibu achi ruru obodo iri isii, nke mmadụ nde iri asatọ bi nime ha, e nwerela onwe ha bjakwasị banye n'Otu Jikọtara Uwa dika Ndi Otu nweere onwe ha.

Taata, Obodogasi E nwerebeghi Onwe Ha ruru iri na asaa n'onyogugu diriri, ndi mmadụ ruru ndem abuo bi na ha. Ogbakọ Qha ekwuola na ala ọbụla ga-enweriri onwe ya n'oge afọ 2000, kwuo n'oge afọ 1990 ruo 2000 bu Oge Afọ Iri E Weputara maka Imechiisi Enweghionwe.

Namibia Inwereonwe Ya

Otu Jikọtara Uwa nyere aka na Namibia inwere onwe ya. N'afọ 1966, Ogbakọ Qha dokara akwukwo Ike Ochichi e nyere South Africa maka ichi ala Namibia - ma South Africa juru aju. Otutu Mparita Uka nke tara akpu mere e jiri mezu n'afọ 1989 nkwadobe nke Otu Jikọtara Uwa nwere n'afọ 1978 maka Namibia inwere onwe ya. Otu Enyemaka Maka Nkwadobe Ndu Ohuru nke Otu Jikọtara Uwa no ebe niile na Namibia ka e were fu na ndi amị South Africa hapuru Namibia, ndi otu enyemaka a ledokwusiri anya nihe gbasara idenye aha ndi ga-atunye akwukwo onyogugu ha ruru puku narị asaa, ma

nroputa maka ndi ochichi nke e mere n'afọ 1989, nke mere ka e nwec Ggomenti nke izizi a noghi n'okpuru obodo ozo ma nke Namibia ji nwere onwe ya n'afọ 1990.

Iledo Anya N'ihe Gbasara Nroputa.

Site n'ariri ndi goometi, Otu Jikọtara Uwa ledoro anya na nroputa ndi ga-achi achi na Nicaragua ma Haiti n'afọ 1990, Angola n'afọ 1992, El Salvador, South Africa, ma Mozambique n'afọ 1994, ma Haiti n'afọ 1995 bjakwasị ledokwa anya itunye akwukwo iji choputa uche oha n'Eritrea n'afọ 1993. Ndi oru Otu Jikọtara Uwa ledokwara anya na nkwadobe ma nroputa ndi ga-achi achi, n'ubochi itunye

abuọ na anọ ọnyị ihe ego ha n'aputa n'afo n'isi onye ọbụla bi nala ha bụ puku dola iri abuọ na ato, ọtụtụ obodo danarisiri ogbenye ọnuogugu ha di iri anọ na ise nwere nani dola nari ato na iri asato maka ofu mmadu n'afo - ihe o putara bu na e kee akụ uwa uzo iri isii na o bu nani otu uzo ka ndi obodo dara ogbenye ga-eketa.

Ogbako Oha ekwusiela ike etu o siri di mkpa ka e dozie etu uwa si emekorita n'ihe gbasara akụ na ụba ka ọtụtụ obodo n'emepe emepe were nwee ike so pata mmanụ ndu n'ụwa. N'otutu uzo A Ga - eso Maka Agamnihu N'Uwa ndi emere maka afo-iri afo-iri ka mgbe afo 1961, Ogbako Oha tụtutara ọtutu atumatụ uzo a ga-esi belata onunu kewara ọtutu obodo ndi ukwu na ọtutu obodo ndi nta n'ụwa.

Ogbako Oha na-akwadobe ugbua ọmalicha uzo a ga-eso maka ọru ikwalite ijiko aka n'ụwa maka agamnihu, site n'igbado ukwu nakwukwo ozi Odeakwukwo Oha weputara: Ọtutu ihe A ga-eme Maka Agamnihu.

Ọtutu ogbakọ e nwere n'ụwa gbara mbọ ikwalite uzo di nfe maka imezi ọtutu nsogbu e nwere n'ụwa; site n'itinyekari anya nihe gbasara Gburugburu Uwa ma Agmnihu (1992), Ọnuogugu ma Agamnihu (1994), Agamnihu obodo ma Nkwali Oke Umunwanyi (1995) ma Ebe obibi Mmadu (1996).

Enyemaka Maka Agamnihu

Ihe bu uzo n'ihe gbasara ọtutu mbọ a na-agba maka mmepe obodo ma agamnihu n'uzo akụ na ụba bu Ukwuorụ A Kwadobere Maka Agamnihu nke Otu Jikotara Uwa (e nwere ike ikpo UNDP). E be ọbụ na o bu ya n'enyenarisi ego enyemaka maka ọru agamnihu biakwasị buru onye n'enelu anya n'ọru maka mmepe ejikoro aka ọnyị were eme nke Otu Jikotara Uwa, UNDP n'agbadokari anya n'ihe gbasara inyere ọtutu obodo aka ka ha kpochapu ida ogbenye, mee ka ọru di kwalite okwa umunwanyi biakwasị chedo gburugburu ụwa. E be ego o ji aru ọru n'afo bu ofu ijeri dola (\$1 billion) o na-arụ ọru n'otutu obodo n'emepe emepe ọnuogugu ha di nari na iri asaa na ise. Ọtutu ọru UNDP n'aru n'akwalite kwa ọtutu ọru maka agamnihu nke ego ha n'afo si n'aka goomentị ma nke ndi ochukunauba n'elu ijeri dola itoolu (\$9 billion) n'ụwa. UNDP n'anata ego enyemaka site naka otutu Goomenti.

ony n'ofu akwukwo. Uloikpe Uwa Niile nyeere otutu obodo aka n'idozi otutu okwu n'esenu sitere n'iwu, biakwasị nye otutu ndumodu n'otutu ihe Otu Jikotara Uwa n'eme. Otu Maka Iwu Jikotara otutu Obodo na-eme ihe ga-enye aka ka e were nwee iwu metutara obodo na ibe ha n'uzo di mma.

Otu Jikotara Uwa malitere otutu iwu ma nkwekorita metutara obodo na ibe ha, nke otutu ihe di nime ha bidoro n'izurita ahia ruo ihe gbasara nchedo gburugburu uwa maobu nke obodo. Nkwekorita maka ihe gbasara Nkpochapụ nkewa Niile N'ihe Gbasara Umunwanyị bu ya bu isiokwu n'ihe gbasara ikwalite nhatanha nke umunwanyị. Nkwekorita maka ihe gbasara Izu Ahia Iwu bu ya bu isi na nkwekorita nke obodo na ibe ha n'ihe gbasara itu mgbere igbo ma udi ahihia di etu ahụ. Nkwekorita nke e nwere maka Iwu gbasara osimiri na-achọ ka a hụ na obodo niile nwere ohere irite uru n'ihe niile di n'otutu oke osimiri, chedokwa ha n'imebi ha biakwasị nye ohere maka ngaghari ma ichoputa ihe ohuru.

Otu abuo N'afu maka Ikpeikpe nke metutara otutu obodo nke Otu Nchedo roputara ebidola oru maka ikpe ndi dara iwu n'ihe gbasara ugu na Rwanda ma obodo a na-akpobu Yugoslavia.

IHE OTU JIKOTARA UWA N'EME MAKAGAMNIHU

4

Agamnihu n'uzo aku na uba na mmekorita di mkpa **maka** inwe udo ga-atọ atọ n'ụwa. Akwukwo Iwu maaru **maka eriri** jikoro udo na agamnihu, n'ihia ya e mere na ofu nime **oru di** mkpa Otu Jikotara Uwa ga-aru bu ikwalite okwa ndu ndi mmadu, inwe oru maka onye obula ma agamnihu n'uzo aku na uba ma mmekorita. N'ihia ya okpurukpu akuku oru nke Otu Jikotara Uwa - ma e sijie ya site n'ume ego a natunye ma ndi n'aru oru o metutara - bu maka otutu ihe a kwadobere e jiri cho ka e nwee ndu n'aso usọ maka mmadu niile n'ụwa.

Ebo atọ nime ebo ano mmadu bi n'ụwa bu n'otutu obodo n'emepe emepe ka ha bi, biakwasị ihe dika ofu ijeri na puku nari ato (1.3 billion) nime ha na-ebi ndu oghenye onuntụ. E kpokọ obodogasi nwenarisiri ego n'ụwa onugugu ha di iri

Foto Nke Otu Jikọtara Uwa

N'afọ 1995, Aririo Otu Jikọtara Uwa nwetara ofu ijeri dola na okara (\$1.5 billion) maka enyemaka mberede maka ndi mmadu onugogugu ha ruru ndem iri atọ.

Uloqorụ Commissioner Nke Otu Jikọtara Uwa Ndi Gbapuru Ebe A N'Alu Ogu (UNHCR) n'echedo biakwasị n'enyerere ndi mmadu onugogugu ha di ndem iri abuo na asaa aka n'akuku uwa di ichieiche, otu aka ahu ha n'achọ kwa etu a ga-esi me ka okwa ndi ahụ dikwa mma. Enyemaka mberede niile Otu Jikọtara Uwa n'enye bu Onye ochukwa **Maka oru** Mberede nke Otu Jikọtara Uwa n'afu na ihe niile n'aga nkeoma, o bu ya bu onyeisi na **Mbanaga nke Otu Jikọtara Uwa N'afu** Maka Enyemaka.

Ọtutu Ọtu Puru Iche.

Ọtutu ọtu puru iche n'aru ọrụ maka agamnihu ma ijikọ aka were eme ihe n'ụwa n'ọtutu ebe ha maara **anya** ya:

- ☐ International Labour Organisation (ILO), nke a bu otu jikọtara ọtutu otu ndi ọrụ niile nọ n'ụwa.
- ☐ Food and Agricultural Organisation of the UN (FAO), nke a bu otu n'ahụ maka ihe oriri ma ọrụ ugbo n'ụwa.
- ☐ UN Educational, Scientific and Cultural Organisation (UNESCO), nke a bu otu n'ahụ maka mmuta ma omenala n'ụwa.

Gọọmenti ndị a n'enyerere aka n'atụnyekwa ego karịrị ọkara ihe ọrụ a na-arụ ga-eri. Obodogasi danarisiri ogbenye n'anata ihe ruru ụzọ asatọ na ọkara ma e kee ihe UNDP ji arụ ọrụ ụzọ iri.

Nime ọtụtụ ihe ndị ọzọ a kwadobere maka ikwalite agamnihu e nwere nke a na-akpọ Ego Nke Otu Jikọtara Ụwa Maka Umunatakiri (e nwere ike ikpọ ya UNICEF). N'enye aka n'otutu ọbodo ọnuogugụ ha ruru nari na iri anọ na anọ. Ego UNICEF n'eri n'afo ruru ofu ijeri dola (\$1 billion). Isi oru ya bukariri ihe gbasara igbochiri umuntakiri oya site n'igba ha ntutu, ikwado inwe ahuike nime obodo, iri ezigbo nri ma mmata. Ihe ọtu Jikọtara Ụwa Kwadobere Maka Gburugburu Ụwa (e nwere ike kpọọ ya UNCEP) n'akwalite biakwasị n'eleru anya iji hụ na ihe niile a na-eme ebe ọbula emebighi gburugburu ụwa. O na-akwado ọtụtụ ọrụ maka gburugburu ụwa, n'emekwa ka ndị mmadụ mata etu gburugburu ụwa siri dị mkpa biakwasị n'akwalite inwe nkwekọrita maka gburugburu.

Ọtụtụ ọrụ ndị ọzọ nke Otu Jikọtara Ụwa n'arụ ọrụ maka agamnihu: nime ha e nwere ihe A kwadobere Maka Nri N'ụwa, Ego Otu Jikọtara Ụwa Maka Onuogugụ, Ebe Mmata Maka Ebe obibi, Ogbakọ Nke Otu Jikọtara Ụwa Maka Ahia ma Agamnihu, Ọrụ Ebere

Mgbe obodo ọbula nwere agha, agụụ maọbụ ọdachị mebiri ọtụtụ ihe, Otu Jikọtara Ụwa n'eziga ọtụtụ ihe enyemaka. Ofu akụkụ nime enyemaka bu enyemaka n'esi maka ọtụtụ Otu Jikọtara Ụwa abia, dika ihe A Kwadobere Maka Nri N'ụwa, ma UNICEF. N'afo 1995, Otu Jikọtara Ụwa rịkọtara ofu ijeri dola na ọkara (\$1.5 billion) maka enyekara n'akụkụ ụwa dị iche iche.

O bu ezie na o bughị otu puru iche, otu a na-akpọ International Atomic Energy Agency (IAEA) bu otu nọrọ onwe ya jikọtara ọtụtụ gọọmenti nime otu jikọtara Uwa. Otu a na-akpọ World Trade Organisation (WTO) na ọtụtụ otu nke Otu Jikọtara Uwa n'ejiko aka eme ihe, ma onwekwaghị okwa dika otu puru iche.

Otu Jikọtara Uwa na ọtụtụ otu puru iche nọ nime ya bu ha dum bu ọtụtụ otu nke Otu Jikọtara Uwa.

- ☐ World Health Organisation (WHO), nke a bụ otu n'ahụ maka ahụike n'ụwa
- ☐ World Bank, nke a bụ bank ụwa.
- ☐ International Monetary Fund (IMF), nke a bụ otu ọ bụ ọrụ ha ifu na ihe obodo ọbụla n'eme n'ihe gbasara ụzọ akụ na ụba n'aga nkeoma.
- ☐ International Civil Aviation Organisation (ICAO), nke a bụ Otu Jikọtara ndị ọrụ ụgbọmgbọm niile dị n'ụwa.
- ☐ Universal Postal Union (UPU), nke a bụ otu jikọtara ndị ọrụ niile n'arụ na post **office** ọrụ n'ụwa.
- ☐ International Telecommunications Union (ITU), nke a bụ otu jikọtara ndị ọrụ niile gbasara isi ikuku kparịta ụka.
- ☐ World Meteorological Organisation (WMO), nke a bụ otu ndị ọrụ ụwa niile n'ama amụma maka ihe gbasara mmiri izo maọbụ anwụ iwa maọbụ oke ikuku ibu.
- ☐ International Maritime Organisation (IMO), nke a bụ otu n'ahụ maka ụgbọ mmiri iga n'oke osimiri n'ụwa.
- ☐ World Intellectual Property Organisation, nke a bụ otu n'ahụ maka ichekwaba ihe mmụta maọbụ ihe ọhụrụ mmadụ jiri echiche zoputa n'ụwa.
- ☐ International Fund for Agricultural Development (IFAD), nke a bụ otu n'ahụ maka ụzọ ọhụrụ a ga-eso were egbu ugbo.
- ☐ UN Industrial Development Organisation (UNIDO), nke a bụ otu ụwa nwere maka ihe gbasara agamnihu maka ulọakụ ebe a nọlemepụta ihe a n'ere ere.

A translation of UN
in brief into
IGBO

By
Dr. Jonathan A.O. Ifechukwu

Produced by: The United Nation Information Centre, Nigeria (UNIC) Tel: 2694886.